

VERMAECKLIJCK
S O T T E - C L U C H T
 VAN EEN
 ADVOCAET ENDE EEN BOER,
 OP 'T PLAT FRIESCH *.

ROEMER WARNAR, *Doctor.* SIOVCK SIPKES, *Boer.*
 SIOVCK.

Het wyldde Boole meyer te dwaan wessen! Myu
 wyf het mij oontjinne, dattir joed yen Trouch-

---

* Dit stukje is genomen uit een werkje, hetwelk ten
 titel voert: J. J. STARTERS *blijeyndich treurspel van*
TIMBRE DE CARDONE ende FENICIE VAN MESSINE, met
een vermaecklijck sotte-clucht van een Advocaet ende een
Boer, op 't plat Friesch. Tot Leeuwarden, voor JAN
JANSEN STARTER, Boeckvercooper bij de Brol, in d' En-
gelsche bijbel. Anno 1618. 10 vel druks.

De bezitter van dit werkje is de Wel Edele Gestrenge
 Heer F. D. FONTEIN, te *Harlingen*, voorstander en be-
 oefenaar der wetenschappen, welke mij het gebruik, dat ik
 er thans van maak, wel heeft willen toestaan. Z. E. G.
 zij hiervoor mijnen hartelijken dank. Het behoort tot die
 drukken, waarvan men zeer zeldzaam een exemplaar aan-
 treft.

Omdat het in het Friesch is, en, zoo verre mij bewust,
 omdat er maar twee afschriften van dit Stukje bestaan, heb
 ik gemeend, hetzelve mijnen landgenooten niet te mogen
 onthouden; de waarde daarvan aan hun eigen oordeel over-
 latende. Het strekke tot eene bijdrage van het Friesch,
 zoo als het toen geschreven en gesproken werd.

jer ¹ wessen is to myn hous, om my te slommerjen ² fen de schententie ³, dyer gien is; en ick wyt fersyker, dat het proces jytte næt finere ⁴ wier, en dat jytte allermaast is, der wier jytte yne seck naet quincluderre ⁵, en nu hab ick de slommatie næt aaspecterre ⁶ wolle; derom tins ick de Troughjeyer in cas fan juriaen ⁷ oon te sprecke, den hy het deflamatie ⁸ dien op myn persoon, en ick wol op myn persoon nin dominatie hebben; nu moot ick yen constultatie ⁹ nimme mey yen tyghe Doctoer, hoe ick myn compliciën ¹⁰ riucht oonlissen sel, den ick wyt fersycker, dat syn basuinen ¹¹ laburd ¹² binnen. Dirom tins ick, so yer de ficcantie ¹³ ten eynd is, myn Abbecaet ¹⁴ yen tyge purgatie ¹⁵ te jaan, om myn party our dwers ¹⁶ yen schitatie ¹⁷ te seynen, die eloquent ¹⁸ is, den hy sel my soormenten ¹⁹ fen die clommen ²⁰ dwaan, die hy op myn persoon dien het, of dir sil meer as yen Deel mey spylje; dit moot ick yn myn bemorie ²¹ tyge lobserverjen ²². Het wylde wyrum! wyr mey hier oornse yen tyge Doctoer wenje? Ick ben al by twa pugelycke ²³ Snottarissen ²⁴ wessen, die by den Hove lammenterre ²⁵ wieren, den jo wiste my nin

Ik heb gemeend, eene kleine woordenlijst daarachter te mogen bijvoegen, tot beter verstand van den inhoud. De noten onder aan de pagina staan in den druk op zijde.

DE HAAN HETTEMA.

- ¹ Deurwaarder. ² Sommeren. ³ Sententie. ⁴ Furneert.
⁵ Concludeert. ⁶ Accepteren. ⁷ Injurie. ⁸ Defamatie.
⁹ Consultatie. ¹⁰ Comparitiën. ¹¹ Besoigniën. ¹² Absurd.
¹³ Vacantie. ¹⁴ Advokaat. ¹⁵ Procuratie. ¹⁶ Parti advers.
¹⁷ Citatie. ¹⁸ Excellent. ¹⁹ Juramentum. ²⁰ Calumniæ.
²¹ Memorie. ²² Observeren. ²³ Publycke. ²⁴ Notariussen.
²⁵ Admitteert.

tyge rie, maer jo wysse my by yen pistleerende ¹
Prokroor ²,

Die koe ven schipsbriuwen, quinekernellen

En de Deel mey syn moer fertellen;

Dir næt out fergetten wier als galg en ret.

Lyck as by estempel ³: fen schipsbriuwen schriuw er altemet;

Ontmestje, ontsprietje,

Ontseylje, ontflietje,

Ontwortelje, ontvroetje,

Ontboomje, ontvloetje;

Hy macke my de holle corts op de rin,

Het wylde sarle wyt icker meer fen,

De Deel hyer, by trittich lyten, yen græt boeck fen fol,

Hy næmd' het so tjoed, lyt sieen, ja! ja! yen brecol ⁴.

Ick wol 't jymme næt sissen, wa dat het wier,

Den oon syn dwaan merck jymme 't schier.

Het is yen man ven oonsjæn,

Alle wraad wol mey him hadde te dwaan.

Maer hy wysse my jytte by yen oor wyrum, die
Deel wist my ried te jaan en myn lectiën te schan-
derre, of hy se wt yen rol hie lessen, en doe ick
hem sey fen dy oor pilatus prookroor ⁵, sey er:
Mondus vol beschiti ⁶; ick wyt næt, het wyrum het
te sissen is; den ick tins: wyse ljoe hadde omme
moule græte birden, dat het dat te sissen is. Den
seyer: ick hab jytte yen græt boeck, dir Porcus
Luris ⁷ hiet, wustu dir twaa flaemske mey yen but-
tergone oon weye, so wol ick dy myn lavys ⁸
tyge jaan, en dyn claddoyen ⁹ in conscripsis ¹⁰
stellen.

---

¹ Postulerende. ² Procureur. ³ Exempel. ⁴ Protocol.
⁵ Phrasis rustica. ⁶ Mundus vult decipi. ⁷ Corpus juris.
⁸ Advys. ⁹ Pladoyen. ¹⁰ Conscriptis.

ROEMER, *met een folio boeck
in d' handt.*

O Corpus Juris, quot sunt in te fraeije dinghen!

SIOVCK.

Dit is versycker de Porcus Luris, dir ick so folle
ven haerd hab.

ROEMER.

Quid non tentavi? 'k Heb weest in alle hooghe schoolen,
Ita ut demum nil voor mij meer is verhoolen.

In *Spagniën, Franckrijck, Rostochus, Bremen en Hamburg*

Daer heb ick door mijn konst en seer gheswint verstant

De wijsheyt van mijn kop gansch braef gemaect becant.

Cum ego tot *Orliens* mij laestmael liet promoveren,

Tum (spraken de Doctors) ghij sout Cicerō supereren,

Cum tua welsprekentheyt, denckemus singulis uris,

Aen dyne gheleertheyt, devorasti corpora juris.

SIOVCK.

Het Deel is dat? tioenen of tauren?

ROEMER.

Ingenio felix es, wech met die dorperen sullen,

Qui om geschenken vaeck krigunt treffijcke bullen,

Et comen wt *Franckrijck*, Doctores ibi gheworden

Door Fransche croonen, sed quid? sij blijve de Jorden:

Maer doen ick, ick t' huys quam, en dat cum summa gloria,

Sprack yeder, die mij con, tu felix es memoria,

BARTOLDUS es alter, ghij schijnt BALDUM te beschamen,

Has lucubrationes, dees overtreffijcke namen,

Heb ick gheschreven, so men in millesimo blat siet.

SIOVCK.

Dit mot fersycker yen tyge Doctoor wesse, die
wyt so folle negaten¹ in 't riucht, en so folle
kromme darmen² hyer dir by, die mot ick myn

¹ Legaten. ² Termen.

heele specifiscactie ¹ dwaan; nu ick mot him reys
oonsprecken. Domme Doctor ², solvyst ³ eens.

ROEMER.

Wel huysman! wat is jou begeeren?

SIOVCK.

Maer ick hab hier yen rauactie ⁴, die soud ick jou deklinere ⁵.

ROEMER.

Wel laet een reys hooren;

SIOVCK.

Maer heb y al hette verstaan fen 't riucht?
Ick was op stee by yen bierstanck, dy schreuw my al te sliucht.

ROEMER.

Verstant! is dat een vraegh? Tu rustice quadrate,
Hoe? slaet ghij buyten, dat ghij so begint te praten?
Ick vou wel yemant sien, die mij, mij supereert;
Mijn kop is door en door met verstant ghelardeert,
Ghelijck een haes met speck.

SIOVCK.

Het Deel is dit for yen geck?

ROEMER.

Mea eloquentia sou de Goden selfs moveeeren,
En 't onderst opwaerts en het opwaertst onder keeren.
Ick sal u redden, man! dat moogh ghij dencken vrij,
So veer u questie in dit Corpus Juris zij.

SIOVCK.

Bin y dan yen Abbecaet?

ROEMER.

Advokaet? dat souden wel hondert luy seggen,
In *Frieslant* mijns gelijck niet, de rest mogen haer broeck daer
bij legghen.

Veel sware saken sou ik weten door te drijven,
Daer duysent andre wel in steken souden blijven.

¹ Specificatie. ² Domine. ³ Salve. ⁴ Actie. ⁵ Decla-
reeren.

SIOVCK.

Y hien sucken netten bird, en sucken langen mantel om, ick tocht wol, dat y yen tyge Doctoor wieren.

ROEMER.

Nu, wats u questie? Com, ik moet u depecheren, Ick can niet langer staen, ick heb te besoigneren.

SIOVCK.

Mar dir wier yen Troughjeier to myn hous, die hie het ven yen slommatie ven myn party ourdwers, en ick wyt forsycker, dattir jytte nin quinclusie ¹ in 't posses ² mecke wier; folle min, dattir yen schententie ³ tjen my plonseerre ⁴ wier, en nu tins ick yen rebel tjen hem ouwr te jaan, en him in cas ven juriaen ⁵ oon te sprecken; den hy caam meer om syn pulsier ⁶, ende om hem op myn ponge te ferlusterjen, as om my te slommeerjen; en hy handelt so strixis luris ⁷ mey my, dat het næt te sissen is. Nu woe ick wyte, hoe ick my caxtie ⁸ tyge insteren ⁹ suid, en hoe ick myn compahitiën ¹⁰ riucht oonlissen soe.

ROEMER.

Ick most weten, hoe de saeck van u querel ghelegen is.

SIOVCK.

Nu, hartse tyghe to, Domme Doctor, dits de knerel: Myn kael het ous bourman TIEPKE JUBBES steck to bylten, en 't warmus op yten; nu woe ick dispenterje ¹¹, of ick betelje soe, het ghien

---

¹ Conclusie. ² Proces. ³ Sententie. ⁴ Pronunciëert.
⁵ Cas van injurie. ⁶ Plaisier. ⁷ Stricto jure. ⁸ Actie.
⁹ Instituieren. ¹⁰ Comparitiën. ¹¹ Disputeren.

myn kael corruprere¹ hie, en mey al syn combustiën en rupturen ferdoorn hie.

ROEMER.

Daer leyt een seker regel van in cerebro ingenii mei begraven, ex scrinio pectoris mei moet ick dat expostuleren.

SIOVCK.

Mey oorlof, Domme Doctor! dat boeck, dat y dir haade, is dat æck Porcus Luris, dir ick so folle ven hærd hab?

ROEMER.

Jae, dat is Corpus Luris cum glossis.

SIOVCK.

Maer die knerelje ven 't kael
Stiet dy dir æck in alheel?

ROEMER.

Ick moet een reys toe sien en de bladeren per-
volveren; maer waer sal ick 't boeck opleggen?
had ick een pulpitem.

SIOVCK.

Com hern, Domme Doctor, com hern, ick meyts
myn rugh reys crom, en keer jou my ærskern to
(*Boer bocht, Doctor ley 't boeck op sijn rugh*),
so ken y 't boeck dir oplissen en mey yen jon lec-
tiën æck tyghe opsissen.

ROEMER.

Nu, dat leyt fraey, dat leyt schoon.

SIOVCK.

Hab y 't jytte naet von? myn bælghe waeckst my
cort alheel ron.

ROEMER.

Holla.

---

¹ Corrumperen.

SIOVCK.

Dir comt het oon, nu meyts 't cort en scherp.

ROEMER.

Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. Ha! daer hebbe wij de tytcl, nu zijn wij claer.

SIOVCK.

Dat 's yen Deel! dat 's yen oor clanc, As op steen kaam ven die fylippighe bierstanck.

ROEMER.

Jae! broer, ick can het met een half oogghen of sien; Mijns gelijcken van verstant viut ghij in 't gansche Hof gien. Nu, ick heb niet langh tijt, wilt ghij met in mijn studoor? Daer sal ick u artyckelen schrijven.

SIOVCK.

Ick ben to freed.

ROEMER.

Wel dat 's u voor.

TWEDE HANDELINGH.

SIOVCK SIPKES. ROEMER WARNAR.

SIOVCK.

Het wyrum mey 't wesse, dat ick die Deæls Abbecaet næt
ken komme te spreken?

Den is die oonbring goet, jo wytte de haan wol wt te stecken,

Ick wyter næt fen, sy binne te deælske sliuch,

Jo scherre de schiep (tins ick) ney jo sen riuch.

Cum curis cum bellis, efter die doore giet da treppen op.

Ick siuch wol hettit is, 't is com jond, com moorn.

My ænget die Deæl het myn blasoenjen ¹ al verdoorn.

Dir comt er oon, ick moot hier yne herne hette lisse,

Eu herkje reys to, hetter fen myn sæck sel sisse.

ROEMER.

De Boer meent, dat ick hem niet sie, maer hij malt.

Nu moet ick eens van de sæck swetsen, dat het hem wel ghevalt.

¹ Besogniën.

Daer heb ick op de rol de saeck ghedebatteert
 Van ons SIOVCK SIPKES, en ik wed hij triumpheert.
 Cum ego met mea daer eloquentia slechts voor den dach quam.
 Tunc eloquentissimus flux op mijne woorden goet acht nam.
 Ick heb so dapper voor des Boeren eer ghestreden,
 Dat yder sich verbaest heel in mijne wijse reden.

SIOVCK.

Ick hie het næt tocht, dat de Doctor so tyghe
 wessen hie, nu moot ick hem reys consprecke. Ho
 domme Doctoor, bonnesluris ¹, hab y de construc-
 tie al wey? hoe sliet het mey myn stoocken ².

ROEMER.

Jae daer is groote swaricheyt in, meent ghij,
 dat het so te debatteren is, sulcken swaren questie?

SIOVCK.

Hy mient, dat ick hem næt sioen hab, nu wol-
 ler mey my gecke, den ick siet hier njuncke yne
 herne, ick hêrd him heel wol sprecken, nu ick
 mot him luckel reys riucht to kætje. Het deel mien
 y dir mey Domme Doctor, dat yen ezel my op
 yen jyrmerke schyten het of dat ick wt yen gousay
 bin wtbret? Dou Deel behoefste foor my næt te
 hinckjen. Ick hab in die troupelestriete schoele
 gien, hab dit verstaan, yt het my meer cost, as:
 com haas lick my de poot. Practica ³ est pluris,
 quam tota schentia ⁴ luris ⁵. Dus moot y my tyghe
 sisse in qualigis dernimis ⁶ myne sæcke finderre ⁷ is,
 so wol ick jo jon schillaris ⁸ jaen, en spylje pone
 wuxta ⁹, dir lissen de kætten, en dir is næt mer fen.

ROEMER.

Cum ego quadratis de saeck sal recht proponeren,

¹ Bonjours. ² Stucken. ³ Practica. ⁴ Scientia. ⁵ Juris.
⁶ Qualibus terminis. ⁷ Fundeert. ⁸ Salaris. ⁹ Juxta.

O vriend SIOVCK SIRKES ghy sult in 't eynd triumpheren.
 Och quantum habui, mijn vrient! molestiae tecum,
 D' uyr was gheluckich, doe ghy quaemt consulere mecum.

SIOVCK.

Het Dael is dat te sissen, tins ik?

Dit 's yen wyrum, die Deel is nin minschs lyk.

ROEMER.

Wel hebt ghy 't verstant niet? u saeck is schier
 gewonnen.

SIOVCK.

Is dat sycker wier? dir domme Doctor, dir, dat
 jou ick jo op recknunge, loock reys to, of ick het
 aeck tyghe mecke hab?

ROEMER.

Ha! daer crijch ik eerst voel van de saeck,
 Dat zijn klinckende redenen, dat 's een goede sprack.

SIOVCK.

Nu Domme Doctor, nu lyt ick de heele contentiën
 op jo staen, en siuch wol to, dat de susantie¹
 fen 't hof in syn leffect² bliuyvt, en dat de Trough-
 jeier³ mey syn labstentem⁴ my naet comt te fole-
 sterren⁵.

ROEMER.

Dat sal ick wel caveren.

SIOVCK.

Nu, domme Doctor! ick lyt de saeck op jo staen,
 en ick wins jou genioun; as ick weer kon tien
 tokommende snioun, bringh ick jo mey yen tyge
 snies grienschylde ayn-ayen, mey yen fette gous en
 jytte yen kan tyghe schiepe brocken voor yon wyf
 en bern, help my slechts fen die droes.

¹ Surseantie. ² Effect. ³ Deurwaarder. ⁴ Assistenten.
⁵ Molesteren.

ROEMER.

Hebt daer geen sorch voor, siet daer, daer is mijn hant.

SIOVCK.

Meyts het tyge. Nu genioun, ic tja weer ney myn lan.

ROEMER.

O knecht hoe sweet ghy, leert eerst de manier wat;
Ghij zijt nu so wel verwaert, of ghij met beyd' uw voeten
in 't vier sat.

't Gelt brandt de boeren in de beurs, is dit niet vrij wat gex?
Want heur gelt te krijgen is gheen const. Practica est multiplex.
Als 't krijgh is, wort het heur met geweld ontnomen van de
soldaten.

En nu 't vreed is, brengen sij 't van selfs bij onse Advokaten.
De soldaten dwingen haer met geweld af haer bier en haer
schincken,

En wij krijghen 't met een praetjen, en wijn toe te drincken.
Ick sal ook deze boer so weten te stellen,
Dat de droes met sijn 't mij niet nae sal vertellen.

Want het heeft met sulcken Advocaet niet een ey te beduyen
man.

Dien een boer op sijn schots niet excellent ....nijen can.

DERDE HANDELINGH.

SIOVCK SIPKES, de boer.

't Is nu wol mecke mey die Troughjeier, Prok-
roor, mey die Abbecaet, mey die yne dæl mey
d' oor. Hier sille de podden om handbackje, de
frosken om gonsje, de katten om slingerfestje, en
de Dæl siller syn pies om kaerdje. Dir comt de Dæls
Troughjeier oon, en beschriuwte my al myn nobele ¹
goederen! Dat hem de wyrum op het regstuck
fier, het bruyt dat dæls 't jytte so strixis luris
mey my te handeljen, den ick siuch wol better

¹ Mobele. ² Stricto Jure.

fen is. 't Is die Dæls Abbecaet syn haandlung, die wyrum het my jyld nooch koste; 't wyr aerst, kom jond, com moorn; hy het my wol laad om oore ljoe dooren; eer oppe treppen, dir ney dir ouwer, fen dir ney die Tronje; dir ney yne Klocken, in 't Fet, ynnet ting as yn Helm, yne Gouden Hous, yne slingorie fen die Ade to de Nye, in Ventem ¹, in 't lest, ick wyt neet, ja, ja, in tousin middelen, en ick most al betelje. Aerst hie ick er yn, die koe ick mey wip, fyne snaeren en Hollants bjear op het heechst, oofsette, dat wyr jytte notich; maer 't is mey disse Deæl moorns fen Balsem wynen ², Meniste borstlappen, Pier Symons wynen ³, Mallejeyen ⁴, Wyntinteler ⁵, Nypetas ⁶; dir op smecket den yen oonbyten fen Hoesten ⁷, Kackers ⁸, Holle lyven ⁹, Lamhoenen ¹⁰ en oor 't jytte; ick koe dir næt yn tout fol fen ytte. Dir mey op yn dey, so rinsk op myn pong, fen Francaker wynen, fen Spanjaerts wynen, en hie jymme die Deæl sjouu flammen op Rinscher wynen, yne wraad sou men suckin strou-yter næt fynen; en jouns wier het fen slurfen, mey ayen, mey boetter, mey Kenelis ¹¹, mey suker, mey Muskletten ¹² en Gengelareferre ¹³, men souwer die Dæl en syn moer yn ferterre. Dit wier jytte net nooch, dir ney kaamer jytte mey vyn crulle ¹⁴ oon, en dat dure faak tot alve, toolef, ja twae, trye ouden yne nacht, en so hadde jo 't jylt al out myn ponge bracht. Nu ick silder jytte reverencie ¹⁵ fen hadde, en dy Dæl

¹ [Bentem.] ² Alsemwijn. ³ Pieter Semayn. ⁴ Malvesijen. ⁵ Wijntent. ⁶ Ypocras. ⁷ Oesters. ⁸ Kappers. ⁹ Olijven. ¹⁰ Lemoenen. ¹¹ Kaneel. ¹² Muscaten. ¹³ Gengber. ¹⁴ Prulle. ¹⁵ Revengie.

siller hier litte, al souwer alle wraad fen te sissen wytte. Hie ick hem reis op ons fenne herne, ick sou him mey so yn kaad limmen sitte ney syn kerne. Nu pēstelentie ¹ wy sprecke elkoor wol reys yne aade of nije wycke, den ick wol hier no yen spyilt by stycke.

Aenget, (mij) ik word beangst.

Aerskern, men zoude het aarskast kunnen noemen, schern is *scrinia*, kast.

~~*Ayn-ayen*, eenden-eijeren.~~ *Ayn*, bij EPKEMA *Eyn*, Teutonista *Ant*, eend. *Aey*, Angelsaksisch *Eg*, *Egge*, ei.

Bierstanck, schijnt een scheldnaam te zijn voor zaakwaarnemers van dien tijd. *Bær* is in het Islandsch stad, dus stadspet.

Boole, bij EPKEMA *Bôle*. Deze noemt het een tusschenwerpsel en zegt er verder niets van. Bij FINN MAGNUSEN, in zijn *Priscae veterum borealium Mythologiae Lexicon*, *Havniae 1828*, in 4to, vindt men *Bilverkr*, *Bavlverkr*, *malorum artifex*, *dolorem*, *tristitiam sive calamitates efficiens*. Bewerker van het kwaad; smart, droefheid of ongelukken bewerkende. KILIAAN noemt *Bael*, administrator, *praefectus*; men zoude het dan slechte bestierder kunnen noemen. KILIAAN heeft mede *Bal*, *malus*, kwaad, en *Bole*, heul, Italiaansch *Bola*, welk *bal* mede in baldadig overig is. *Wylde Boole* vertaal ik dus door booze geest. Dit woord *Boole* is ons noch niet geheel vreemd in de uitdrukkingen: wat

---

¹ Patientie.

is dat voor een *boel*? wat *boel* mag dat wezen? die *boel* zal ik tot zwijgen brengen, en meer andere, waar *boel* altijd iets slechts te kennen geeft, en niet met *boedel*, inboedel, verwant.

Buttergone, botergulden, zal de waarde van f 1.40 van ons geld geweest zijn.

Deel, ook *Deæl* en *Dæel* geschreven, Duivel. Zie op *Wyrum*.

Fylippige, zal waarschijnlijk uit *fij*, foei, en *lip*, lip, zamengesteld zijn, en dus leelijklippige, foelippige stadspes^t beteekenen. Dat is een duivel! dat is een andere klank, — Als zoo even kwam van die leelijklippige stadspes^t of wil men, bierstinker, die naar bier stinkt, zuiper.

Gous-ay, ganzen ei, Islandsch *Gás* (spreek gaus), wijfje gans, bij GYSBERT JAPIKS vindt men *goez*. meervoud aldaar *giez*. KILIAAN *goes*. Angelsaksisch *goose*, bij WAATSE GRIBBERTS *guwse-ay*.

Genioun, zamengetrokken van *goeden ioun*, goeden avond, bij GYSBERT JAPIKS vindt men *juwn*, en *jón* vindt men in 't *Libben fen AAGJE YSBRANTS*, bl. 4, Helgolandsch *in*, avond.

Handbackje, bij GYSBERT JAPIKS *hann'bakjend*, d. I., bl. 87. EPKEMA zegt *hánbackjen* met de hand streelen, manu palpare equi collum, der padden speelwijze wordt hierdoor aangegeven.

Hartse, hoor; KILIAAN *harcken*, *horcken*, GYSBERT JAPIKS *harckjen*, *hearckjen*, *herckjen*, *hert-sjen*, *hertsen*, hooren.

Kæel, kalf.

Kaerdje, bij KILIAAN *kaerden*, carminare, pecc^{ter}e lanam, wolkommen; bij EPKEMA *kaarden*, krabben, kraauwen, krouwen; kittelen, streelen.

Kælje (to), aanspreken. Zie hier over EPKEMA.
Kællen, vreugden; Islandsch *kæti*, lætitia, vreugde.
Knerel, *knerelje*, querellen, twist, oneenigheid.
Laad, geleid.

Limmen, misschien een lemmet, overdragtelijk zwaard. Ik zoude het willen vertalen: ik zoude hem met een koud zwaard achter de broek zittē. Hier is een zesregelig vers, de rijmwoorden zijn: litte, wytte, herne, kerne, wycke, stycke.

Lyten, bij trittich lyten is mijns oordeels een uitroep, doch wat het beteekent, wenschte ik wel van anderen te weten.

Look, zie Engelsch *to look*, zien, beschouwen.

Luckel, lijkwel, gelijke wel, evenwel.

Malt, maalt, is in de war.

Minschslyk, aan een mensch gelijk.

Nootich, voordeelig; Islandsch *not*, ons nut, utilitas, *at notka*, in commodum vertere. *Notsamr*, quaestuosus, voordeel aanbrenghend.

Oonbring, giften, aanbrenghst.

Oonbyten, ontbijt.

Op yn dey, op den dag, dat is, des middags.

Pies, staart; bij KILIAAN *peze*, nervus, zenuw. Het zal hier zijn met den staart spelen.

Quinckernellen, KILIAAN heeft quinckernelle, quinquennialis dilatio, prorogatio in quinquenium. Gallicsch quinquennelle. Zal hier dus lange uitstellen beteekenen, middelen om de zaken op den langen baan te schuiven.

Rinsk, ruimschotig, vrijgevig, niet op een weinigje ziende. Het schijnt met rinnen, rennen en Rijn verwant. So rinsk op myn ponge, zal dus zijn: Hij springt zoo ruimschoots met mijn beurs om.

Riuch, — *sliuch*, ruig; ik zoude het vertalen: Zij zijn den duivel te slim, zij scheeren de schapen (dunkt mij) nadat zij ruig zijn [wol hebben], of is *sliuch* hier hetzelfde als het Islandsch *slokr*, slokker, zwelger? dan duivelsche slokkers.

Sarle, zie hierover EPKEMA, die het bij GYSBERT JAPIKS gevonden heeft, doch er bijvoegt, dat het eigenlijk duister is, wat het zij. Hij houdt het voor den duivel: te weten: *wylde sarle*. Wanneer wij in aanmerking nemen, dat de *s* met *ts* en *k* verwisselt dan kunnen wij *karle* krijgen en het dan vertalen door wilde karel, eernaam voor dat, wat men duivel gelieft te noemen. Ik zal eens zien, of dit niet wederom eene mythen naam is. Bij FINN MAGNUSEN, l. c., vind ik *Karl*, deze zoude zijn: Afi (Avi) sive Rigi (aut Heimdali Dei) et Ammae illius uxoris filius, colonorum Borealium propater, dus een der noordsche boeren voorvader.

Slingerfestje, schijnt het spelen der katten aan te duiden, welke zich, op den rug liggende en met elkander spelende, in allerhande bogten dringen en slingeren.

Slingorie, dit woord zoude ik door slingerij vertalen, men denke aan de slingerij buiten der Aa poort te Groningen. Mij komt voor, dat men deze zinsnede aldus moet vertalen. Het is die duivelsche Advocaat zijn doen, die duivel heeft mij geld genoeg gekost; eerst was het kom heden avond, kom morgen. Ook heeft hij mij bij andere hieden deuren gebragt, eerst op de drempel, daarna daar over, van daar naar het Gezicht, daarna in de Klokken, in het Vat, in het ding gelijk een Helm, in Het gouden Huis in de Slingerij,

van de oude naar de nieuwe, in *Bentem*, op het laatst in ik weet het niet, ja! ja! in duizend zaken, en ik moest alles betalen. Men schijnt toen mede nog al eens van koffijhuizen gebruik te hebben gemaakt.

Stiuch, zie *Riuch*.

Snaren, in het Islandsch vind ik *snarl*, cibus durior, harde spijs. Het woord fijne wijzigt de beteekenis, en ik zoude het dus goede dagelijksche kost noemen; de samenhang schijnt dit aan te duiden, zie *wip*. Wij hebben ook nog om kleinnigheden aan te duiden de woorden *snip*, *snap*, *snorren*.

Snies, nu noch snees genoemd, twintigtal; zie *Charterboek van Friesland*, deel I, bl. 99, alwaar men vindt: thet is x sneza grate, dat is 200 grooten, zie ook *KILIAAN EN WASSENBERGH*. De oorsprong van dit woord is mij duister; het is, zoo als het mij voorkomt, een deel van een bepaald getal, en als zoodanig kan het met het Islandsch *sneis*, lof van een boom, roede, verwant zijn.

Snioun, verkorting van *sinne-ioun*, zonne avond. Hoogduitsch *Sonnabend*, zaterdag.

Suid, zoude, in Friesland zegt men noch *zuud*, *Spyilt*, speld.

Strou-yter, gebak-eter, hier lekkerbek. *Postrou* noemen onze landlieden gekookte boekweiten gort; *spekstrou*, spekpannekoeken; *kruusbeipostrou*, gekookt meel met kruisbeziën. In het Islandsch vind ik *striugr*, apozema; een Islandsch geregt, bestaande voornamelijk in zure zamengeschotene melk. Misschien is dit hiermede verwant.

Tauren, tooveren, eene zamentrekking van het laatste.

Tja, trek; ik ga weder naar mijn land. *Tia* reizen, trekken, in het Oud-Friesch; *tyen*, *tyden*, bij KILIAAN; GYSBERT JAIPKS heeft *tjean*, zie EPKEMA.

Tjoenen, beheksen. Bij GYSBERT JAIPKS vindt men *tjoe* en *tzjoed*, kwaad, boos, erg. Zie EPKEMA, die dit woord daarmede verwant houdt; in het Islandsch vind ik *tión*, damnum, ammissio, schade, verlies. Kan het hier ook mede verwant zijn? iemand schade aandoen.

Tjytte, komt mijns inziens in de eerste plaats in de beteekenis van volk, en als dan kan het verwant zijn met *thiod*, volk, en later in de beteekenis van gebroed, en alsdan verwant met het Islandsch *gyta*, ovarium piscium, het wortelwoord is *at giota*, partum eniti, baren. Doch dit is weder verwant met *thiod*, *Jut* en *Got*, hetwelk alles premitief broedsel, broeder, voortbrenger, en dus ook schepper, beteekent.

Tout, mond, toet; zie EPKEMA op *tuwt*, Islandsch *tota*, nasus vel rostrum, snavel, bek.

Tronje, tronie, gezigt; zie *Slingorie*.

Trouchjer, drukfeil voor *Trouchjeier*, gelijk het overigens gevonden wordt, letterlijk doorjager, die nergens voor staat, hier deurwaarders scheldnaam. Zij schijnen toen reeds al niet eene zeer geziene kaste te zijn geweest.

Wip, kleinigheden, Islandsch *viþr*, res tenellae, ik vertaal deze zin aldus: Eerst had ik er een die konde ik met kleinigheden, dagelijksche kost, en op zijn mooist met Hollandsch bier te vreden stellen, dat schikte zich nog al; ik meen dit woord

in die beteekenis vroeger te *Bolsward* gehoord te hebben, aldaar is ook noch de *wipsteeg*, misschien behoort dit hiermede toe.

Wyrum, EPKEMA noemt *wierme* duivel, en verwijst naar WASSENBERGH, *Bydragen*, II, 33. Deze zegt, dat *wyrum* voor *worm* de oude Angelsaksische uitspraak is. Zie WILLEMET, *Aanteekeningen*, bl. 233, *wilde wiermen*, wilde wormen, zijn, zoo wij ons niet bedriegen, slangen, en het woord slang past op den duivel; zoo verre WASSENBERGH. — Ik zoude *dyvel*, *deæl* en *wierme* verschillende beteekenissen geven, als duivel, duiveltje en dwerg, of kaboutermanneke, wij zeggen immers nog; dat is een wurm, voor stumpert. *Deæl* is het vriendschappelijke woord; in het Islandsch vindt men *forn*, *fyrn*, magus, *magiæ deditus*, aan tooverij overgegeven, bekend met tooveren; zoude dit niet ons *wyrme* zijn?